

SVEA HOVRÄTT
Avdelning 07
Rotel 0713

DOM
2009-12-11
Stockholm

Mål nr
T 8555-08

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Stockholms tingsrätts dom 2008-10-03 i mål T 30385-05, se bilaga A

KLAGANDE

Länsförsäkringar Sak Försäkringsaktiebolag (publ), 502010-9681
106 50 Stockholm

Ombud: Försäkringsjurist Lars von Sydow
c/o Länsförsäkringar Sak Försäkringsaktiebolag (publ)
106 50 Stockholm

MOTPART xxxxxxxxxxxxxxxx
xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx
xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

Ombud: Advokat Jonas Ågren och jur.kand. Robert Helenius
Box 2083
550 02 Jönköping

SAKEN

Trafikskadeersättning

HOVRÄTTENS DOMSLUT

- Hovrätten fastställer tingsrättens dom.
 - Länsförsäkringar Sak Försäkringsaktiebolag förpliktas att ersätta xxxxxxxxx
xxxxxxx rättegångskostnader i hovrätten med 209 140 kr, varav 130 000 kr avser
ombudsarvode, jämte ränta på 209 140 kr enligt 6 § räntelagen från denna dag till dess
betalning sker.
-

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax
08-561 670 59

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00-15:00

YRKANDEN I HOVRÄTTEN

Länsförsäkringar Sak Försäkringsaktiebolag (Länsförsäkringar) har yrkat att hovrätten ska ogilla xxxxxxxx xxxxxxxxxx talan, befria bolaget från skyldigheten att ersätta motpartens rättegångskostnader vid tingsrätten och i stället tillerkänna Länsförsäkringar ersättning för dess rättegångskostnader där. xxxxx xxxxxx har bestritt ändringsyrkandena.

Parterna har yrkat ersättning för sina rättegångskostnader i hovrätten.

HOVRÄTTENS DOMSKÄL

Parterna har åberopat samma grunder och utvecklat sin talan på i huvudsak samma sätt som vid tingsrätten. Länsförsäkringar har tillagt följande. Bolaget vitsordar att xxxxxx xxxxxxxxxxxx idag har de besvär som hon uppger, men bestrider att besvären och arbetsförmågan har orsakats av trafikolyckan år 1993. Om hovrätten skulle finna att det föreligger ett orsakssamband mellan arbetsförmågan och trafikolyckan vitsordar bolaget de av tingsrätten utdömda beloppen som skäligen i och för sig. Om hovrätten skulle finna att det endast delvis föreligger ett orsakssamband bör dock ersättningen bestämmas i proportion till sambandet.

xxxxxxxx xxxxxxxxxxx, xxxxxxx xxxxxx och xxxx xxxxxxx har hörts på nytt i hovrätten.

Ljudupptagningen av förhören vid tingsrätten med Lars Wallstedt, Thomas Wallmander, Thomas Timander, Gunilla Bring, Abbas Montazem, Per Ekman, Charlotte Sachs, Gustaf Neander, Margareta Björkäng Eriksson, Yvonne Kristoffersson och Lars Broman har spelats upp. Parterna har åberopat i huvudsak samma skriftliga bevisning som vid tingsrätten.

xxxxxxxx xxxxxxxxxxx, xxxxxxx xxxxxx och xxxx xxxxxxx har berättat i huvudsak i enlighet med vad som antecknats i tingsrättens dom, med följande tillägg och förtydliganden.

xxxxxx xxxxxxxx: Före olyckan hade hon många fritidsaktiviteter, bl.a. ridning och skidåkning. Det gick bra för henne i skolan och hon hade haft sommarjobb i en butik. På Arvika sjukhus akutmottagning direkt efter olyckan ville läkarna att hon skulle stanna för observation under natten. De ändrade sig och bestämde istället att hon skulle skickas hem samma natt. Nästa dag hade hon fruktansvärt ont i hela kroppen och svårt att gå. Hon hade särskilt ont i nacken, skulderna och axlarna. Efter några dagar blev det mer uttalat var någonstans det onda satt och hon hade fortsatt huvudvärk. Under våren gick hon hos en sjukgymnast fram till skolavslutningen i juni 1993. På hösten började hon på gymnasiet i Arvika och fick en ny sjukgymnast som hon besökte två gånger i veckan fram till efter nyår. Hon fick dock ont så fort hon belastade rygg och nacke och hennes symptom blev värre efter sjukgymnastbehandlingarna. Hon slutade därför hos sjukgymnasten men fick ett träningsprogram som hon skulle följa på egen hand. Från 1994 och framåt har hon gått hos kiropraktor en gång om året och från 1996 har hennes mamma gett henne massage regelbundet. Hon har under hela perioden haft huvudvärk och ont i nacken, men haft uppfattningen att om hon gick till en läkare skulle hon bara få remiss till en ny sjukgymnast och ordineras värktabletter – som hon inte vill ta. Det finns inte så många läkare att välja på där hon bor och det var därför också troligt att hon skulle ha hamnat hos någon av de läkare hon redan besökt. Hon har under hela tiden efter olyckan haft samma besvär med sin rygg och nacke som hon hade från början. Besvären har dock varierat något och hon har mått bättre när hon har tagit det lugnt och inte belastat ryggen och nacken. Hon har emellertid successivt blivit sämre – t.ex. började hon under 1996 få besvär även i armarna i form av domningar och kraftlöshet.

xxxxxx xxxxxxxx: När xxxxxxxx sökte vård i oktober 1994 sa läkaren att de var påaskiga och att det inte var något fel på henne. Den sjukgymnast som xxxxxxxx gick hos i Arvika gav henne ett träningsprogram och sa att det inte fanns något mer att göra. Totalt var det tre läkare som sa att hon och xxxxxxxx överdrev och att det inte var något fel på xxxxxxxx utan att hennes besvär berodde på spända muskler. Hon trodde att läkarna måste veta bättre än vad hon själv gjorde. xxxxxxxx ville inte heller själv söka vård och därför gjorde de inte det. När hon själv utbildade sig till massageterapeut och läste skadelära under år 1997 insåg hon att xxxxxxxx måste söka vård eftersom hennes

besvär kunde bero på en whiplashskada. Vid den tiden var xxxxxxx gravid och ville inte ta några läkemedel.

xxxxxx xxxxxx: Hon körde den bil som xxxxxxx åkte i vid olyckan. Hon var nykter. I en kurva mötte de en bil som kom emot dem på fel sida av vägen med helljusen på. Hon försökte köra ner i diket för att undvika en krock men den mötande bilen kolliderade med dem på den av henne körda bilens vänstra sida. Deras bil hamnade ganska långt ner i diket. Dörren på förarsidan blev helt hopknycklad. Motorhuven och vindrutan försvann. Hon lyckades häva sig ut ur bilen genom en trasig sidoruta och hamnade på knä utanför bilen. Hon såg att xxxxxxx låg utanpå frampartiet av bilen med sitt ansikte där vindrutan skulle ha varit. xxxxxxx var medvetslös. Det var helt tyst och de övriga som satt i bilen verkade också medvetslösa. På Arvika sjukhus akutmottagning rådde allmänt kaos med skrik och gråt i korridorerna eftersom det samma natt hade varit ytterligare en bilolycka och ett slagsmål med yxa.

Hovrätten gör följande bedömning.

Det är i målet ostridigt att xxxxxxxx xxxxxxxx idag har rygg- och nackbesvär. Som tingsrätten konstaterat är den tvistiga frågan i målet om det finns ett orsakssamband mellan de skador som xxxxxxx xxxxxxxx ådrog sig vid trafikolyckan år 1993 och de besvär hon lider av idag. Under förutsättning att ett sådant samband föreligger är parterna överens om att xxxxxxxx xxxxxxxx är berättigad till försäkringsersättning för retroaktiv och framtida inkomstförlust med de belopp som tingsrätten dömt ut.

Samtliga läkare som har hörts i målet är i huvudsak ense om vilka kriterier som bör beaktas vid bedömningen av frågan om samband – nämligen hälsotillståndet före olyckan, graden av våld eller trauma vid olyckan, symptomdebut i anslutning till olyckan, kontinuitet i besvären och konkurrerande skadeorsaker. Det kan också konstateras att samtliga läkare i huvudsak är överens om att de flesta kriterier för samband är uppfyllda i xxxxxxx xxxxxxxxxx fall. När det gäller kriteriet att det ska föreligga kontinuitet i besvären är de dock oense. Härtill kommer att Charlotte Sachs och Gustaf Neander med hänsyn till journalanteckningarna i samband med olyckan, har ansett att det i och för sig kraftiga traumat inte gett upphov till några initiala

symptom på allvarlig nack- eller skullskada. Läkarnas samlade bedömning av sambandsfrågan har därför främst varit beroende av hur de bedömt frågan om xxxxxxxx xxxxxxxxxx haft kontinuerliga besvär, men även i viss mån beroende av hur de bedömt xxxxxxxx xxxxxxxxxx initiala symptom.

Hovrätten anser, liksom tingsrätten, att frågan om samband ska bedömas utifrån de ovan angivna kriterierna. Beträffande xxxxxxxx xxxxxxxxxx hälsotillstånd före trafikolyckan är inte visat annat än att hon var fullt frisk. Med hänsyn bland annat till de uppgifter som xxxxxx xxxxxxxxxx lämnat samt fotografierna på den aktuella bilen delar hovrätten tingsrättens bedömning att det rört sig om ett allvarligt våld eller trauma i samband med trafikolyckan och att detta således i och för sig skulle kunna vara tillräckligt för att orsaka de besvär som xxxxxxxx xxxxxxxxxx har. Även när det gäller frågan om symptomen har debuterat i anslutning till olyckan anser hovrätten i likhet med tingsrätten att det är visat att så är fallet. Beträffande frågan om eventuella konkurrerande skadeorsaker har Länsförsäkringar gjort gällande att xxxxxxxx xxxxxxxxxx besvär skulle kunna var orsakade av åldersförändringar. Mot bakgrund av dels xxxxxxxx xxxxxxxxxx unga ålder, dels de uppgifter som Gunilla Bring lämnat om att åldersförändringar inte förekommer i de övre halskotorna framstår det dock enligt hovrättens bedömning som osannolikt att xxxxxxxx xxxxxxxxxx besvär skulle bero på åldersförändringar. Några andra konkurrerande skadeorsaker har inte påståtts.

När det härefter gäller frågan om xxxxxxxx xxxxxxxxxx efter olyckan kan anses ha haft kontinuerliga kvarstående besvär har xxxxxxxx xxxxxxxxxx själv beskrivit kontinuerliga, i viss mån varierande, men över tiden tilltagande besvär. Försäkringsbolaget har invänt att tilltagande besvär efter en vävnadsskada strider mot den s.k. traumatiska principen. De läkare som har hörts i målet har i stort varit överens om att en generell biomedicinsk mekanism är att besvären vid en vävnadsskada är störst i början men avtar vartefter vävnadsskadan läker. Charlotte Sachs har uppgett att denna mekanism av försäkringsläkare benämns som den traumatiska principen. De hörda läkarna har emellertid inte varit överens om att denna princip också gäller för whiplashskador. Gunilla Bring, som enligt hovrättens mening får anses särskild kvalificerad på det aktuella området, har uppgett att det är väl visat i studier och beprövad erfarenhet att en komplicerad symptombild kan utgå från nacken samt att det vid whiplashskador är

vanligt att besvären kommer tillbaka efter den första läkningsprocessen och att känsligheten för belastning ökar med tiden. Såväl Gunilla Bring som Tomas Timander och Lars Wallstedt har också uppgett att våld mot nacken kan ge besvär som tilltar över tiden, liksom t.ex. ledsador i knän kan ge instabilitet eller artros med tilltagande besvär. Deras uppgifter stöds också av det i målet åberopade yttrandet från Socialstyrelsens rättsliga råd i vilket det anförs att traumatiska skador i vissa fall kan ge ökande symptom även efter en initial läkningsfas till följd av sekundära förändringar och att ett exempel på det är korsbandsskador i knäleden. Mot denna bakgrund anser hovrätten inte att det enbart med hänvisning till den traumatiska principen går att dra slutsatsen att xxxxxxxx xxxxxxxxxxxx tilltagande besvär inte kan vara orsakade av de skador hon fick vid trafikolyckan. Emellertid kan det konstateras att den skriftliga bevisningen i målet inte ger stöd för att xxxxxxxx xxxxxxxxxxxx haft kontinuerliga besvär, eftersom hon under perioden 1994 till 2001 inte sökte läkarvård – i vart fall inte någon sådan vård som har dokumenterats. Hovrätten anser dock i likhet med tingsrätten att xxxxxxxx xxxxxxxxxxxx på ett trovärdigt sätt beskrivit att hon har haft kontinuerliga besvär under dessa år och att hennes uppgifter i denna del stöds av hennes mamma xxxxxxxx xxxxxxxxxxxx uppgifter. Hovrätten anser inte heller att det förhållande att hon under en rad av år inte sökt läkarvård framstår som märkligt mot bakgrund av hur hon tidigare bemötts av vården, hennes ungdom och livssituation i övrigt. Hovrätten instämmer därför i tingsrättens bedömning att det är visat att xxxxxxxx xxxxxxxxxxxx har haft kontinuerliga besvär sedan trafikolyckan.

Vid en sammantagen bedömning av samtliga kriterier för sambandsfrågan finner hovrätten således i likhet med tingsrätten att det framstår som klart mer sannolikt att xxxxxxxx xxxxxxxxxxxx arbetsförmåga har orsakats av trafikolyckan än att så inte är fallet. Länsförsäkringar har i hovrätten vitsordat de av tingsrätten utdömda ersättningsbeloppen och det råder således inte tvist om trafikskadeersättningens storlek. Tingsrättens dom ska därför fastställas.

Vid denna utgång ska försäkringsbolaget ersätta xxxxxxxx xxxxxxxxxxxx rättegångskostnader i hovrätten. Det yrkade beloppet är enligt hovrättens bedömning skäligt.

SVEA HOVRÄTT
Avdelning 07

DOM
2009-12-11

T 8555-08

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast 2010-01-08

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Staffan Lind, Magnus Ulriksson och Katja Isberg Amnäs, referent, samt t.f. hovrättsassessorn Niklas Schüllerqvist.
Enhälligt.